

Margrethes far – fra kaos til Kalmar

Margretes far

Fire ord er overstreget med gult. Tal med din lærer om, hvad disse ord betyder, inden du begynder at læse.

I Randers har der siden 1882 stået en statue af Niels Ebbesen. Han dræbte i 1340 den tyske grev Gerhard. Dermed kunne Danmark så småt komme tilbage på landkortet.

Foto: Lars A. Haakonsen

Det kan være svært at forestille sig, men engang var Danmark væk! For at gøre en lang historie kort, så fandtes Danmark ikke på noget kort mellem 1332-1340. Skiftende konger havde pantsat mere og mere af landet, så der til sidst ikke var mere tilbage.

Da kongen, Christoffer den 2., blev tvunget ud af landet i 1326, måtte hans seks år gamle søn, Valdemar, flytte ned til sin svoger i det sydlige Tyskland. Svogeren var fyrste, så den unge Valdemar fik en god uddannelse og lærte flere sprog. I 1340 blev grev Gerhard slået ihjel. Han ejede en stor del af Danmark. Det betød, at danskerne så småt kunne drømme om at få landet tilbage.

Den unge kongesøn, Valdemar, blev valgt som konge, men kun over området nord for Limfjorden. Herefter startede han med at samle landet – dels ved at købe nogle af de pantsatte områder tilbage og dels ved at føre krig. En af disse krige - slaget ved Visby på øen Gotland - skal vi se nærmere på senere. Valdemar fik senere tilnavnet Atterdag. Og så er Valdemar far til Margrete d. 1., hvilket vi også senere skal se på...

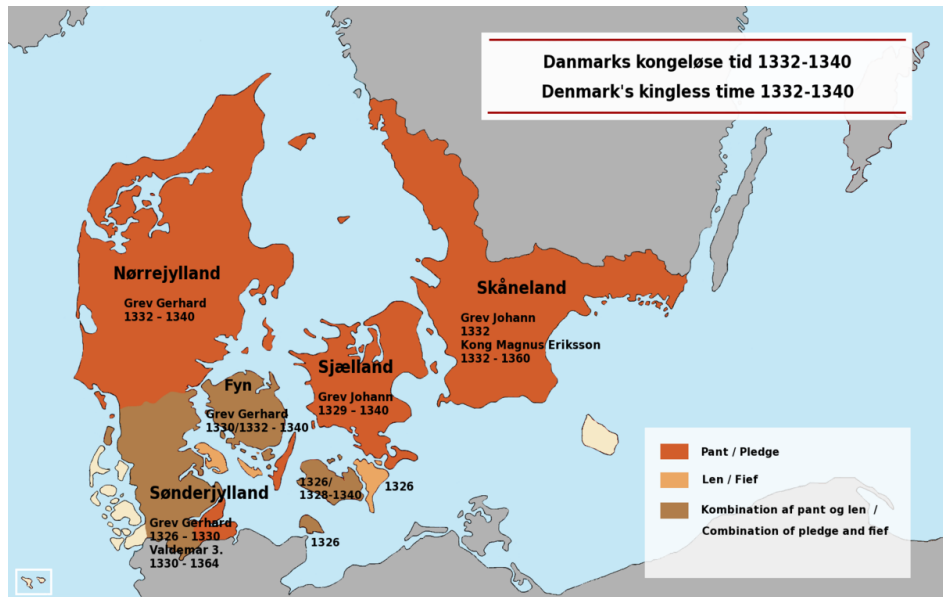
På forsiden ses en skulptur af Valdemar Atterdag. Hvilke tillægsord vil du bruge til at beskrive ham?

Opgave

1

Opgave 2

I teksten, du lige har læst, nævnes Limfjorden og øen Gotland. Undersøg, hvor disse ligger, og skriv det på kortet nedenfor.

Kort over Danmark i den kongeløse tid. Bemærk de store landområder, Grev Gerhard havde som pant. Kilde: Wikimedia commons.

I dag er Visby et hyggeligt turistmål. Måske kan du genkende byporten? Tv-serien Pippi Langstrømpe er nemlig optaget i byen.

Foto: Lars A. Haakonsen

I sommeren 1361 gik Valdemar Atterdag i land på øen Gotland. Hovedbyen Visby blev anset som én af de rigeste byer på dette tidspunkt. Slaget om Visby er et af de mest blodige og brutale slag i Nordens historie. Man har fundet uhyggelig mange skelet-rester i store massegrave, og man regner med, at mere end 1.800 svenskere blev dræbt!

Hvor mange danskere, der mistede livet, er sværere at vurdere, men Valdemar Atterdags sejr var total. Gotland hørte herefter til Danmark i næsten 300 år frem til 1645.

På næste side ses en såkaldt anskuelses-tavle. Disse blev brugt i historieundervisningen for at give eleverne en bedre forståelse af, hvad der skete. Denne anskuelsestavle er fra 1891 – altså mere end 500 år efter slaget ved Visby foregik.

Scanner du QR-koden kan du se en YouTube-video. I den ses en rekonstruktion af slaget.

Anskuelsestavle af Rasmus Christiansen, 1891.

Kilde: Rigsarkivet på Flickr.

Opgave 3

Hvad skal man være opmærksom på, når man ser sådanne fremstillinger af begivenheder, som er lavet så lang tid efter? Skriv dine svar nedenfor.

I udkanten af den lille landsby Mästerby står denne mindesten.

Foto: Lars A. Haakonsen

Slaget ved Visby var ikke det første slag mellem danske og svenske styrker på Gotland. Et par dage før, mødte den danske hær en svag udrustet svensk bondehær ved landsbyen Mästerby. Resultatet blev en knusende sejr til den danske hær!

I 1961 blev der i forbindelse med 600 året for dette slag rejst et monument. På stenen står (på svensk):

*Till minne av gutar som här värjde sin hembygd
1361 restes stenen år 1961.*

Opgave 4

Oversæt (brug evt. google translate) til dansk, hvad der står på stenen:

Hvorfor tror du, at man har rejst en sådan mindesten 600 år efter slaget?

Efter de brutale kampe på Gotland opkrævede Valdemar Atterdag en masse skatter fra Visbys indbyggere, og hans soldater plyndrede løs på resten af øen.

Maleriet hedder "Valdemar Atterdag brandbeskatning". Det er malet i 1882 af den svenske kunstmaler Karl Gustaf Hellqvist.

Kilde: Wikipedia

**Opgave
5**

Kig godt på maleriet i bunden af side 5. Skriv en lille historie, hvor du forestiller dig, at du enten er en dansk soldat eller en af beboerne i byen.

Læs din historie højt for klassen.
Kan dine klassekammerater mon finde dig på maleriet?

Fortsæt gerne på bagsiden...

Opgave 6

Efter plyndringerne og opkrævningen af de mange skatter, sejlede Valdemar Atterdag tilbage til Danmark. Et svensk sagn fortæller, at på hjemrejsen skulle en række danske skibe med skatte være sunket i en storm. Den dag i dag kan man stadig se disse skatte glitre på havbunden...

Hvorfor tror du, sådan et sagn opstår?

Det er mange år siden, at Valdemar Atterdag erobrede Visby og resten af Gotland. I dag kan man i Visby handle i supermarkedet Atterdags!

Den svenske supermarkeds-kæde ICA kan bedst sammenlignes med SuperBrugsen. ICA i Visby hedder også Atterdags.

Foto: Lars A. Haakonsen

Opgave 7

Hvorfor tror du, at man har valgt at opkalde et supermarked efter den konge, der erobrede byen?

Er der historiske personer, som man ikke vil opkalde noget som helst efter?